

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 24CoP/119/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8119216851
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 09. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eliška Wagshalová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8119216851.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a členiek senátu JUDr. Antónie Kandravej a JUDr. Mariany Muránskej, v právnej veci starostlivosti súdu o maloletú M. C., nar. XX.XX.XXXX a maloletú K. C., nar. XX.XX.XXXX, deti rodičov: matky Z. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. Z., T. XXX/XX a otca A. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. Z., M. XXA/XXX, o návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní otca proti uzneseniu Okresného súdu Prešov č. k. 30P/302/2019-19 zo dňa 03.12.2019, takto

rozhodol:

- I. Mení uznesenie tak, že nariaďuje neodkladné opatrenie v tomto znení:
Otec je oprávnený stretávať sa s mal. M. a mal. K. každú párnú sobotu v čase od 9.00 hod. do 11.00 hod. v priestoroch OZ L. H. v S. za asistencie pracovníka tohto združenia.
- II. Počnúc dňom 27.11.2020 je otec oprávnený stretávať sa s maloletými deťmi M. a K. každý párný piatok kalendárneho roka v čase od 15.00 hod. do 17.00 hod. a každú párnú sobotu v čase od 9.00 hod. do 11.00 hod. v priestoroch OZ Centrum Návrat za prítomnosti pracovníka tohto združenia.
- III. Matka je povinná maloleté deti na styk riadne pripraviť a odovzdať ich v čase začatia styku pracovníkovi tohto združenia a po ukončení styku mal. deti od pracovníka tohto združenia prevziať.
- IV. Obaja rodičia sú povinní oznámiť druhému rodičovi a pracovníkovi združenia závažné skutočnosti, pre ktoré sa styk nebude môcť realizovať v lehote najneskôr 24 hod. pred začatím styku.
- V. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

I. Predmet konania

1. Otec sa podaným návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia domáhal úpravy styku s mal. deťmi každý párný kalendárny týždeň v sobotu od 09.00 hod. do nedele do 18.00 hod., zároveň uloženia povinnosti matke umožniť otcovi telefonický kontakt s mal. deťmi každý štvrtok a nedeľu v nepárnom kalendárnom týždni v čase od 17.00 hod. do 18.00 hod. prostredníctvom telefónu alebo výpočtovej techniky cez programovú službu. Eventuálne, žiadal otec upraviť styk s mal. deťmi v každom párnom kalendárnom týždni v piatok od 15.00 hod. do 17.00 hod. a v sobotu od 09.00 hod. do 12.00 hod. v Centre H. v S. za prítomnosti pracovníkov centra, zároveň žiadal matke uložiť povinnosť umožniť mu telefonický kontakt s mal. deťmi každý štvrtok a nedeľu v nepárnom kalendárnom týždni v čase od 17.00 hod. do 18.00 hod., prostredníctvom telefónu alebo výpočtovej techniky cez programovú službu.

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Okresný súd Prešov ako súd prvej inštancie (ďalej aj ako „súd“) napadnutým uznesením návrh otca zamietol.

3. Rozhodnutie právne zdôvodnil ust. § 324 ods. 1, § 325, § 326 ods. 1, 2, § 328 ods. 1, 2 veta prvá zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), § 2 ods. 1, 2, § 360 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej aj „CMP“).

4. Na základe skoršieho návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia Okresný súd Prešov uznesením č. k. 29P/34/2019-102 zo dňa 27.02.2019 upravil osobný aj telefonický kontakt otca s maloletými deťmi. Vzhľadom na dlhodobejšie odlúčenie, vek maloletých detí i vzájomný komplikovaný vzťah rodičov, stretávanie sa malo realizovať v priestoroch Centra H. v S..

5. Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 21CoP/97/2019-216 zo dňa 30.07.2019 zrušil vyššie uvedené uznesenie v časti osobného styku otca s deťmi a nariadil neodkladné opatrenie, ktorým oprávňuje otca stretávať sa s mal. M. a mal. K. každý štvrtok a nedeľu v nepárnom kalendárnom týždni v čase od 17.00 hod. do 17.30 hod., prostredníctvom telefónu alebo prostredníctvom výpočtovej techniky cez programovú službu (Skype, Viber, Facebook alebo inú). Odvolací súd konštatoval, že súdom prvej inštancie nariadený osobný styk marí výkon súdneho rozhodnutia č. k. 15C/40/2018-8 zo dňa 21.09.2018 o zákaze priblíženia sa otca k mal. deťom.

6. Otec podal návrh na zrušenie neodkladného opatrenia, nariadeného uznesením č. k. 15C/40/2018-8 zo dňa 21.09.2018, konanie je vedené pod sp. zn. 14C 6/2019. Súd zo spisu zistil, že uznesením č. k. 14C/6/2019-159 zo dňa 02.05.2019 sa zrušil výrok I. uznesenia v časti uloženého zákazu otcovi priblížiť sa k mal. M. a K. na vzdialenosť 100 m. O odvolaní proti uzneseniu rozhodol Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 13Co/101/2019-236 zo dňa 12.09.2019 tak, že uložil otcovi zákaz priblížiť sa k matke, ako aj k mal. deťom na vzdialenosť 100 metrov s výnimkou účasti na nariadených úkonoch a pojednávaniach súdov, ako aj s výnimkou prípadného povoleného sa stretávania s maloletými deťmi pred orgánmi sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a zároveň pred subjektmi sociálnoprávnej ochrany detí, ktorým MPSVaR SR udelilo akreditáciu.

7. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti mal súd v danom prípade za to, že nemožno konštatovať splnenie zákonom stanovených podmienok pre nariadenie neodkladného opatrenia. Styk otca s maloletými deťmi je v súčasnosti upravený rozhodnutím Krajského súdu v Prešove č. k. 21CoP/97/2019-216 zo dňa 30.07.2019. V konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 27P/135/2019 súd uznesením zo dňa 11.11.2019 ustanovil do konania znalca, za účelom vykonania znaleckého dokazovania. Rodičia navzájom spochybňujú svoj psychický stav i rodičovskú spôsobilosť.

8. Úprava styku rodiča resp. inej osoby s maloletým dieťaťom a realizácia tejto úpravy musí byť vždy v záujme maloletého dieťaťa, čo vyžaduje rozsiahlejšie dokazovanie. Znalecké dokazovanie je potrebné vykonať za účelom posúdenia vzájomného vzťahu každého z rodičov a detí, posúdenia ich rodičovskej spôsobilosti a kompetencií, posúdenia vhodnej formy starostlivosti o maloleté deti, vhodného intervalu, rozsahu či spôsobu realizácie styku s ohľadom na osobnosti rodičov i osobnosť maloletých detí. Za daného stavu súd nevzhladol dôvod meniť neodkladným opatrením súčasnú úpravu styku otca s maloletými deťmi, preto návrh otca zamietol.

III. Obsah odvolania otca

9. Proti uzneseniu podal odvolanie otec, namietajúc, že matka je patologický klamár, jej tvrdenia sa nezakladajú na pravde. Robí všetko pre to, aby bránila kontaktu mal. detí s otcom, a to aj v bezpečnom prostredí za prítomnosti odborníkov. Konanie matky má dopad na mal. deti, predovšetkým mal. K., pre ktorú bude obnova vzťahu silne problematická. Potrebná je odborná intervencia, realizovaná v určenom zariadení, kde by sa pracovalo s rodičmi, nie len s mal. deťmi. Matka manipuluje mal. deti, tie preberajú jej postoje a v tom spočíva naliehavosť riešenia situácie formou neodkladného opatrenia. Kolízna opatrovníčka sa mala stotožniť s návrhom otca, pričom uviedla, že je v záujme mal. detí čo najskôr obnoviť styk. Matka neuvádza žiadne nové dôvody na zachovanie súčasného stavu odlúčenia, nepredkladá žiadne dôkazy súvisiace s vecou. Za najvhodnejšie riešenie situácie sa otcovi javí dosiahnuť v príslušnom poradenskom centre H., prípadne inom terapeutickom zariadení zmenu odmietavého postoja matky.

10. Podľa vyjadrenia matky nie je zrejmé, proti ktorému rozhodnutiu odvolanie smeruje, a to aj s prihliadnutím na jeho obsah. Uznesenie súdu o zamietnutí návrhu otca o úpravu styku s deťmi je správne a zákonné. Nateraz upravený telefonický styk pravidelne prebieha. V konaní vedenom pod sp. zn. 27P/135/2019 o úprave rodičovských práv a povinností prebieha znalecké dokazovanie, účasť na ktorom otec odmieta, pričom až po vyhotovení znaleckého posudku bude možné upraviť styk otca s mal. deťmi. Návrh otca je aktuálne nedôvodný.

11. V odvolacej replike zotrval otec na manipulácií detí zo strany matky, ktorá spoločne s Z.. Q. preberala možnosti, ako otca pripraviť o deti. Doktorka nabádala matku, aby na otca nachystala pascu, ktorej výsledkom malo byť zatknutie v materskej škole v N. Z., na súd napísala dokument, kde miesto zdravotného stavu detí rieši stav otca v rozpore so znaleckým posudkom. Neexistuje žiaden dôkaz o tom, že by otec predstavoval pre mal. deti nebezpečenstvo.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

12. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní v zmysle ust. § 34 CSP, v spojení s ust. § 2 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“), preskúmal napadnuté rozhodnutie podľa zásad uvedených v § 62 a nasl. CMP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario, pričom dospel k záveru, že napadnuté uznesenie je potrebné zmeniť.

13. Z obsahu preskúmaného spisu, ako aj vlastnej rozhodovacej činnosti odvolacieho súdu v inej veci starostlivosti súdu o mal. deti C., je zrejmé, že vzťahy medzi rodičmi sú vážne narušené. Rodičia nielenže nežijú v spoločnej domácnosti, ich vzájomné strety už boli poznačené aj fyzickými atakmi, ktoré argumentujú vlastným spôsobom. Vracajúc sa ale k predmetu konania, otec namieta dlhodobu neriešenú situáciu cielenej manipulácie mal. detí zo strany matky, ktorá viedla k ich odmietavému postoju k otcovi. Otec sa na výchove mal. detí podieľa len formou telefonického styku a videohovorov, v rozsahu upravenom uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 21CoP/97/2019-216 zo dňa 30.07.2019, každý štvrtok a nedeľu v nepárnom kalendárnom týždni v čase od 17:00 hod. do 17:30 hod..

14. Otec v odvolaní požaduje nariadenie výchovného opatrenia rodičom aj mal. deťom, realizované v Centre H. v S.. Na tomto mieste je potrebné vyporiadať sa s vyjadrením matky, podľa ktorej nie je zrejmé, proti ktorému rozhodnutiu odvolanie otca smeruje. Je pravdou, že otec na odvolaní uviedol nesprávnu spisovú značku konania, ani jeho terminológia nie je určitá. Podaným návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý je prílohou odvolania, sa otec domáhal dočasnej úpravy styku s mal. deťmi, v odvolaní však požaduje nariadenie výchovného opatrenia podľa § 37 ods. 2 zákona o rodine, usilujúc sa o intervenciu odborníkov v rodinných vzťahoch mal. detí. V kontexte uvedeného odvolací súd posudzoval odvolanie otca podľa jeho obsahu, v nadväznosti na jeho predchádzajúce podania a predmet konania. Vecným prieskumom napadnutého uznesenia posúdi odvolací súd dôvodnosť zmeny, resp. rozšírenia doterajšej úpravy styku otca s mal. deťmi, za súčasnej intervencie odborníkov.

15. Podľa čl. 3 ods.1 Dohovoru o právach dieťaťa, záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

16. Podľa čl. 5 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“), záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä

- a) úroveň starostlivosti o dieťa,
- b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,
- c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,
- d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,
- e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,
- f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,
- g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,
- h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,

i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

17. Neodkladné opatrenie je možné nariadiť aj v prípadoch týkajúcich sa starostlivosti o maloleté deti za predpokladu, že pomery maloletého je nevyhnutné upraviť bezodkladne. Odvolací súd preto skúmal aj záujem maloletých detí na nariadení navrhovaného neodkladného opatrenia, ktorý bude daný predovšetkým vtedy, ak tento záujem bude narušený alebo ohrozený v prípade absencie bezodkladnej úpravy pomerov. Účelom neodkladných opatrení vo veciach maloletých je poskytnutie aj preventívnej ochrany ich právam a záujmom ešte pred ich porušením či ohrozením.

18. Je v najlepšom záujme mal. dieťaťa rozvíjať vzájomné citové väzby s oboma rodičmi. Jedným z výrazných prostriedkov pre zabezpečenie spoluúčasti druhého rodiča na výchove a udržiavanie rodičovského vzťahu a upevňovanie citového puta je osobný styk rodiča s mal. dieťaťom. „Byť spolu znamená pre rodiča a jeho dieťa jeden zo základných prvkov rodinného života, a to aj napriek nezhodám vo vzťahoch medzi rodičmi. Ako vyplýva z Dohovoru o právach dieťaťa, dieťa má právo udržiavať pravidelné osobné kontakty s oboma rodičmi a obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa (čl. 9 ods. 3 a čl. 18 ods. 1). Z ustálenej judikatúry Ústavného súdu vyplýva, že v záujme dieťaťa spravdla je, aby bolo v starostlivosti oboch rodičov, kde každý z nich poskytuje dieťaťu láskyplnú starostlivosť a každý svojim dielom prispieva k osobnostnému vývoju dieťaťa. Preto akékoľvek obmedzenie tohto aspektu rodinného života (styku medzi rodičom a dieťaťom), musí byť riadne a starostlivo odôvodnené, teda musí sledovať legitímny cieľ najlepšieho záujmu dieťaťa a byť tomuto cieľu primerané. Kritéria pre rozhodovanie o zverení dieťaťa do starostlivosti sa analogicky uplatnia aj v prípade rozhodovania o styku. V tomto ohľade všeobecne platí, že súdne konanie má byť vedené, a prijaté opatrenia majú byť účinené vždy v najlepšom záujme dieťaťa (čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa). Pokiaľ všeobecné súdy rozhodujú o úprave styku, je nutné vychádzať z toho, že právom oboch rodičov je v zásade rovnakou mierou sa o dieťa starať a podieľať sa na jeho výchove, s čím korešponduje i právo samotného dieťaťa na starostlivosť oboch rodičov, a teda ak je rozhodnutím súdu zverené do starostlivosti jedného z rodičov, potom by tomuto dieťaťu malo byť umožnené stykať sa s druhým rodičom v takej miere, aby bol postulát rovnakej rodičovskej starostlivosti čo najviac naplnený. Takáto úprava je spravdla vždy v "najlepšom záujme dieťaťa", pričom odchýlky od tohto princípu musia byť odôvodnené ochranou nejakého iného, dostatočne silného legitímneho záujmu, pričom konkrétne skutočnosti, o ktoré sa tento záujem opiera, musia byť v danom konaní preukázané.... Vo všeobecnej rovine je možné súhlasiť s doktrínalnym záverom, že "styk by mal byť stanovený v rozsahu, ktorý umožní nerezidentnému rodičovi v dostatočnej miere participovať na bežných každodenných záležitostiach dieťaťa, rovnako ako na jeho voľnočasových aktivitách.“ (uznesenie Ústavného súdu Českej republiky, sp.zn. I.ÚS 955/15 zo dňa 14. 03. 2017).

19. Okolnosti preskúmaného prípadu osvedčujú, že otec je dlhodobo vyňatý z výkonu práva osobného styku s mal. deťmi. Krajský súd v Prešove naposledy uznesením č. k. 21CoP/97/2019-216 zo dňa 30.07.2019 zrušil nariadený osobný styk otca s mal. deťmi, argumentujúc pritom vykonateľným uznesením o zákaze priblíženia sa otca k matke, aj mal. deťom, rovnako tak odmietavým postojom mal. detí. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia je zrejmé, že uznesením Okresného súdu Prešov č. k. 14C 6/2019-159 zo dňa 02.05.2019, v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 13Co/101/2019-236 zo dňa 12.09.2019 bola daná výnimka v zákaze priblíženia otca k matke, ako aj mal deťom, spočívajúca v povolení stretávania sa s maloletými deťmi pred orgánmi sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a zároveň pred subjektmi sociálnoprávnej ochrany detí, ktorým Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR udelilo akreditáciu.

20. Plynutie času absencie osobného kontaktu otca s mal. deťmi nemožno prehliadať a ignorovať, argumentujúc pritom prebiehajúcim konaním o úpravu rodičovských práv a povinností. Vo veku mal. detí hrozí citové zavrnutie rodiča, telefonický kontakt je síce alternatívou osobného stretnutia, ak je však jedinou formou styku, počas tak dlhého obdobia nemusí byť spôsobilý udržať citové väzby.

21. Z vyjadrení matky vyplýva, že telefonický kontakt maloletých s otcom prebieha podľa rozhodnutia súdu. Otec hrá s deťmi prostredníctvom tabletu rôzne hry, zabáva ich, niekedy dochádza ku konfliktom maloletých, ktoré sa naťahujú o tablet, keďže obe chcú otcovi zaslať smajlíka. Uvedené nateraz neosvedčuje súdu, aby deti mali z otca panický strach, prechádzajúci do fyziologických prejavov nočného pomočovania, ako to bolo v skorších súdnych konaniach.

22. V nadväznosti na vyššie uvedené, odvolací súd hľadal možnosti osobného styku otca s mal. deťmi, ktorý by rozsahom ani priebehom neohrozoval mal. deti, nevystavoval ich stresovým situáciám z prítomnosti otca, ku ktorému majú mať odmietavý postoj. Odvolací súd z tohto dôvodu pristúpil k nariadeniu asistovaného styku, ktorý zabezpečí prítomnosť odborníka počas celej doby stretnutia, ktorý je zároveň kompetentný intervenovať do priebehu styku, ak by sa naplnili obavy matky z nevhodného prístupu otca k mal. deťom. Hlavným kritériom najlepšieho záujmu mal. detí pri nariadení neodkladného opatrenia bol ich záujem na budovaní citových väzieb s obidvomi rodičmi, pričom prostredníctvom asistovaného styku za prítomnosti kompetentnej osoby bol zohľadnený aj záujem maloletých na ich zdravom fyzickom a duševnom vývine.

23. Osobné stretnutia neprebiehali počas dlhého časového obdobia, odvolací súd preto pristupoval k úprave styku ostražito, zvolením modelu postupného rozširovania styku tak, ako je uvedené vo výrokovej časti uznesenia. Obdobie prvých dvoch mesiacov od rozhodnutia súdu považuje odvolací súd za adaptačné obdobie, ktoré má byť základom pre ďalšie rozšírenie.

24. Občianske združenie Centrum H. v S. zároveň disponuje akreditáciou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, čím spĺňa výnimku z uloženého zákazu priblíženia otca k matke a mal. deťom.

25. Matka je povinná mal. deti na styk riadne pripraviť a odovzdať ich pred začatím styku pracovníkovi združenia Centra H., aby sa tak predchádzal stretom rodičov a možným konfliktným situáciám, ktoré by hneď v začiatku styku mohli ovplyvniť jeho ďalší priebeh. Prevzatie mal. detí ponechal odvolací súd z rovnakých dôvodov od pracovníka združenia.

26. Obaja rodičia sú povinní oznámiť druhému rodičovi a pracovníkovi združenia závažné skutočnosti, pre ktoré sa styk nebude môcť realizovať v lehote najneskôr 24 hod. pred začatím styku.

27. O trovách konania rozhodol odvolací súd v zmysle ust. § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak. Odvolací súd zároveň nezhliadol dôvod, pre ktorý by bolo spravodlivé priznať náhradu trov konania niektorému z účastníkov v zmysle ust. § 55 CMP.

28. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).